

Από τη Σεναριακή Θεωρία του Χαρακτήρα στη Διδακτική Πράξη: Το παράδειγμα της ελληνικής τηλεοπτικής σειράς *Singles* ως Παιδαγωγικού Μοντέλου στη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας

Άννα Π. Βακάλη

Τμήμα Νηπιαγωγών, Π.Δ.Μ.

avakali@uowm.gr

Αναστασία Ε. Γεωργιάδου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, ΠΕ60

M.Sc. Δημιουργικής Γραφής

georgiadou_tasoula@yahoo.gr

Περίληψη

Το παρόν άρθρο εστιάζει στη δημιουργική και παιδαγωγική αξιοποίηση της τηλεοπτικής σειράς *Singles* στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας και της Δημιουργικής Γραφής, με κεντρικό άξονα τη διδασκαλία των χαρακτήρων. Η σειρά προσεγγίζεται ως σύγχρονη μορφή αφήγησης που συνδυάζει ρεαλισμό, χιούμορ και κοινωνική ευαισθησία, προσφέροντας γόνιμο έδαφος για τη διερεύνηση θεμάτων όπως η ταυτότητα, οι ανθρώπινες σχέσεις, η διαφορετικότητα και η κοινωνική ισότητα. Σε θεωρητικό επίπεδο, αναλύονται βασικές αρχές της δραματουργικής δομής και της ανάπτυξης των χαρακτήρων, αντλώντας από τη σεναριακή θεωρία των Field, McKee, Truby και Seger. Σε εφαρμοσμένο επίπεδο, παρουσιάζεται ενδεικτική διδακτική πρόταση, συμβατή με το νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας Λυκείου (2021), η οποία αξιοποιεί αποσπάσματα και σκηνές της σειράς *Singles* ως αφόρμηση για δημιουργική γραφή και αναστοχασμό. Η προτεινόμενη προσέγγιση αναδεικνύει τη Λογοτεχνία ως ζωντανό πεδίο προσωπικής έκφρασης, πολιτισμικού διαλόγου και δημιουργικής μάθησης, ενισχύοντας τη φαντασία, την ενσυναίσθηση και την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών.

Λέξεις-κλειδιά: *Singles*, Λογοτεχνία, Δημιουργική Γραφή, Χαρακτήρας, Τηλεοπτική Αφήγηση, Διδακτική Πρόταση.

1. Εισαγωγή

Η Λογοτεχνία αποτελεί προνομιακό πεδίο καλλιέργειας της φαντασίας, της ενσυναίσθησης και της κριτικής σκέψης. Ωστόσο, στην εποχή της εικόνας και της ψηφιακής επικοινωνίας, οι τρόποι πρόσληψης της αφήγησης έχουν μεταβληθεί, καθώς ο κινηματογράφος και η τηλεόραση διαμορφώνουν νέες αφηγηματικές εμπειρίες. Η σύνδεση, λοιπόν, της Λογοτεχνίας με την οπτικοακουστική αφήγηση αποκτά ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία, μετατρέποντας τη διδασκαλία σε βιωματική και δημιουργική διαδικασία.

Το άρθρο εστιάζει στη δημιουργική αξιοποίηση της σειράς *Singles* στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας και της Δημιουργικής Γραφής, με έμφαση στη διδασκαλία των χαρακτήρων. Μέσα από τη μελέτη διαλόγων και χαρακτήρων, οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με σύγχρονες μορφές αφήγησης, αναγνωρίζουν κοινωνικά στερεότυπα και εκφράζονται δημιουργικά, συνδέοντας τη θεωρία με τη δική τους εμπειρία. Στόχος είναι να αναδειχθεί η Λογοτεχνία ως ζωντανή διαδικασία προσωπικής έκφρασης και πολιτισμικού διαλόγου στη σχολική τάξη.

2. Στόχοι

Η παρούσα μελέτη επιδιώκει:

- (α) να τεκμηριώσει θεωρητικά τη δυνατότητα ένταξης της τηλεοπτικής μυθοπλασίας στο μάθημα της Λογοτεχνίας ως ισότιμου αφηγηματικού λόγου και όχι ως επικουρικού οπτικοακουστικού υλικού,
- (β) να αναλύσει τη δραματουργική συγκρότηση των χαρακτήρων στη σειρά *Singles* υπό το πρίσμα της σύγχρονης σεναριακής θεωρίας (Field, McKee, Truby, Seger), εστιάζοντας στη σχέση σύγκρουσης, αξιακής μεταβολής και αφηγηματικής σταθερότητας,
- (γ) να διερευνήσει τη λειτουργία του διαλόγου ως μηχανισμού άμεσου και έμμεσου προσδιορισμού της ταυτότητας του χαρακτήρα,
- (δ) να προτείνει ένα τετραφασικό διδακτικό μοντέλο (παρατήρηση-ανάλυση-μετασχηματισμός-δημιουργία) που συνδέει τη δραματουργική θεωρία με τη δημιουργική γραφή,
- (ε) να αναδείξει τη συμβολή της πολυτροπικής αφήγησης στην καλλιέργεια αφηγηματικού και κριτικού γραμματισμού,
- (στ) να διατυπώσει πλαίσιο κλιμακωτής εφαρμογής του μοντέλου στις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

3. Μεθοδολογία

Η μελέτη ακολουθεί ποιοτική, ερμηνευτική προσέγγιση και οργανώνεται ως θεωρητική και εφαρμοσμένη μελέτη περίπτωσης. Η σειρά *Singles* επιλέγεται ως αντιπροσωπευτικό δείγμα αυτοτελούς τηλεοπτικής μυθοπλασίας και αναλύεται με βάση εργαλεία της σεναριακής θεωρίας (Field, McKee, Truby, Seger). Η ανάλυση εστιάζει στη δραματουργική δομή, στη συγκρότηση του χαρακτήρα και στη λειτουργία του διαλόγου.

Η διδακτική πρόταση που ακολουθεί δεν αποτελεί εμπειρική παρέμβαση, αλλά θεωρητικά θεμελιωμένο μοντέλο εφαρμογής, βασισμένο στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας (2021).

4. Θεωρητικό πλαίσιο

4.1. Το σενάριο ως οπτικοακουστική αφήγηση

Το σενάριο ορίζεται από τον Field (2005) ως ιστορία που αφηγείται με εικόνες, δράση και διάλογο, ενταγμένη σε σαφή δραματική δομή. Δεν αποτελεί απλώς κείμενο, αλλά σχέδιο οπτικοακουστικής αφήγησης, θεμελιωμένο στην αρχή “show, don’t tell”. Ο McKee (2023) το προσεγγίζει ως «αρχιτεκτονική συναισθημάτων», όπου η δομή παράγει νόημα, ενώ ο Vogler (2007) το συνδέει με το αρχετυπικό ψυχικό ταξίδι του ήρωα. Η Seger (1990) τονίζει τη μετατροπή των εσωτερικών καταστάσεων σε εξωτερική δράση.

Η αρχετυπική θεώρηση της αφήγησης ανάγεται στη θεωρία του Μονομύθου του Campbell (2014), σύμφωνα με την οποία το «Ταξίδι του Ήρωα» συγκροτεί μια διαχρονική αφηγηματική δομή που επαναλαμβάνεται σε μύθους, έπη και σύγχρονες αφηγήσεις. Το σχήμα αυτό περιλαμβάνει διακριτά στάδια -την Κλήση σε Περιπέτεια, τη Δοκιμασία, την Κάθοδο, τη Μεταμόρφωση και την Επιστροφή- τα οποία δε λειτουργούν απλώς ως αφηγηματικός μηχανισμός, αλλά ως ψυχικό και συμβολικό μοτίβο ωρίμανσης. Στο οπτικοακουστικό σενάριο, η πορεία αυτή μετασχηματίζεται σε δραματικά επεισόδια που οργανώνουν την εξέλιξη της πλοκής και την εσωτερική αλλαγή του χαρακτήρα, προσδίδοντας συνεκτικότητα και καθολικότητα στην ιστορία.

Συνεπώς, το σενάριο συγκροτείται ως δομημένο, συναισθηματικά στοχευμένο οπτικοακουστικό κείμενο, πρόσφορο για παιδαγωγική αξιοποίηση.

4.2. Δραματουργική δομή και τριμερές μοντέλο

Η τριμερής διάρθρωση (αρχή-μέση-τέλος), ήδη από τον Αριστοτέλη, συστηματοποιείται στη σύγχρονη σεναριακή θεωρία ως μοντέλο τριών πράξεων: Δέση, Σύγκρουση, Λύση (Field, 2005). Στην πρώτη πράξη, τίθεται το πλαίσιο και ο δραματικός στόχος, στη δεύτερη κλιμακώνεται η σύγκρουση μέσω εμποδίων και ανατροπών, ενώ στην τρίτη επιτυγχάνεται η κορύφωση και η επίλυση. Η δομή αυτή οργανώνει την πορεία του ήρωα και διασφαλίζει αφηγηματική συνοχή και ένταση.

4.3. Αφηγηματικά και δραματουργικά συστατικά

Στο οπτικοακουστικό σενάριο το συναίσθημα παράγεται μέσω δράσης, ρυθμού και σκηνικής οργάνωσης, όχι μέσω αφηγηματικών σχολίων. Οι γραμμές δράσης, ο διάλογος, οι παύσεις και ο ρυθμός συγκροτούν το δραματουργικό αποτέλεσμα (Field, 1986; Φειδάς, 2024). Η πλοκή οργανώνεται σε σκηνές μέσα από τη διαχείριση χρόνου, χώρου και μοντάζ, ενώ ο χαρακτήρας αποκαλύπτεται μέσα από επιλογές και συγκρούσεις. Η αλληλεπίδραση εσωτερικής ανάγκης και εξωτερικής δράσης κινεί την αφήγηση.

4.4. Κινηματογραφική και τηλεοπτική αφήγηση

Η κινηματογραφική αφήγηση οργανώνεται συνήθως σε ενιαίο δραματουργικό τόξο με σαφή ολοκλήρωση. Αντίθετα, η τηλεοπτική μυθοπλασία αναπτύσσεται επεισοδιακά και συχνά πολυεπίπεδα, με τεχνικές αναβολής και διαδοχικές κορυφώσεις. Ορισμένες σειρές ακολουθούν εκτεταμένα εξελικτικά τόξα, ενώ άλλες -όπως η *Singles*- δομούνται σε αυτοτελή επεισόδια με σταθερούς χαρακτήρες και κεντρική ιδέα ανά επεισόδιο (Σκοπετέας, 2015; Βακάλη, 2019; Φειδάς, 2024). Η μορφολογική αυτή σταθερότητα καθιστά τέτοιες σειρές ιδιαίτερα κατάλληλες για μελέτη χαρακτήρων και διδακτική αξιοποίηση.

5. Οι χαρακτήρες στην αφήγηση

5.1. Ο χαρακτήρας ως φορέας δράσης και νοήματος

Ο χαρακτήρας αποτελεί τον βασικό φορέα δράσης και νοήματος στην αφήγηση. Συγκροτείται μέσα από τις πράξεις, τις επιλογές και τις σχέσεις του με τους άλλους, καθορίζοντας την εξέλιξη της πλοκής. Από την αριστοτελική θεωρία έως τη σύγχρονη σεναριακή γραφή, πλοκή και χαρακτήρας νοούνται ως αλληλένδετα στοιχεία: το δράμα αναπαριστά πράξεις, και η τύχη του ήρωα απορρέει από τις αποφάσεις του (Καλογεροπούλου, 2006).

Στο οπτικοακουστικό σενάριο, ο χαρακτήρας αποκαλύπτεται κυρίως μέσω ορατών και ακουστικών δράσεων (Σκοπετέας, 2015). Κάθε πρωταγωνιστής κινείται ανάμεσα σε έναν εμφανή στόχο (want) και σε μια βαθύτερη ανάγκη (need), και η σύγκρουση μεταξύ τους αποτελεί κινητήριο δύναμη της αφήγησης. Η αναγνώριση της εσωτερικής ανάγκης οδηγεί στη δραματική ολοκλήρωση.

5.2. Άμεσος και έμμεσος προσδιορισμός: ο ρόλος του διαλόγου

Ο χαρακτήρας προσδιορίζεται άμεσα, όταν δίνονται ρητές πληροφορίες για την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του, και έμμεσα, όταν η προσωπικότητά του προκύπτει από πράξεις, αντιδράσεις και επιλογές.

Στην οπτικοακουστική αφήγηση, ο διάλογος λειτουργεί κυρίως ως μέσο έμμεσης αποκάλυψης. Ο τρόπος ομιλίας, οι παύσεις, οι αντιφάσεις και οι συγκρούσεις φωτίζουν την ψυχολογία και τις εσωτερικές εντάσεις του ήρωα (Field, 2005; McKee, 2023). Έτσι, ο διάλογος δεν αποτελεί απλή μεταφορά πληροφοριών, αλλά δραματουργικό εργαλείο συγκρότησης ταυτότητας, σε διαρκή συνάρτηση με τη δράση και τη δομή.

6. Η σειρά S1ngles

6.1. Η σειρά S1ngles ως αντικείμενο μελέτης και διδακτικής αξιοποίησης

Μετά την παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου που αφορά τη σεναριακή δομή, τη δραματουργική οργάνωση και τη θεωρία των χαρακτήρων, κρίνεται απαραίτητο να παρουσιαστεί το οπτικοακουστικό έργο που αποτέλεσε τη βάση για την εφαρμογή των παραπάνω αρχών στην εκπαιδευτική πράξη. Η τηλεοπτική σειρά S1ngles επιλέχθηκε ως μελέτη περίπτωσης, καθώς συγκεντρώνει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που την καθιστούν ιδιαίτερα πρόσφορη για την ανάλυση της αφήγησης, της ψυχολογικής συγκρότησης των χαρακτήρων και της σχέσης λόγου και εικόνας στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας και της Δημιουργικής Γραφής (Βακάλη, 2019).

Αποτελεί ελληνική παραγωγή που προβλήθηκε από το Mega Channel την περίοδο 2004–2007, σε τρεις διαδοχικούς κύκλους επεισοδίων. Δημιουργός και βασικός σεναριογράφος της σειράς είναι ο Γιώργος Φειδάς, ο οποίος διαμόρφωσε ένα από τα πλέον αναγνωρίσιμα και ιδιότυπα τηλεοπτικά αφηγηματικά σύμπαντα της δεκαετίας του 2000. Η σειρά παρακολουθεί τη διαδρομή μιας ομάδας νέων ανθρώπων στην Αθήνα, εστιάζοντας στις επαγγελματικές τους αναζητήσεις, στις ερωτικές τους σχέσεις και στις μεταβαλλόμενες δυναμικές της φιλίας. Πέρα όμως από την επιφάνεια της καθημερινής ζωής, αναπτύσσεται ένα σύνθετο δραματουργικό πλέγμα, όπου το χιούμορ συνυπάρχει με τον υπαρξιακό στοχασμό και η τηλεοπτική αφήγηση αξιοποιεί τεχνικές που προσεγγίζουν τη λογοτεχνική γραφή (Βακάλη, 2021: 232; Γεωργιάδου, 2025: 20–21).

Η σειρά S1ngles προσφέρεται ιδιαίτερος για εργασία πάνω στον χαρακτήρα, γιατί συνδυάζει σταθερό πρωταγωνιστικό σύνολο με ευδιάκριτα χαρακτηριστικά και συνεκτικό προφίλ από επεισόδιο σε επεισόδιο, στοιχείο που την καθιστά ιδανική για συγκριτική ανάλυση στατικών και δυναμικών χαρακτήρων και της εξέλιξής τους (Βακάλη, 2019; Φειδάς, 2024).

Ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία παρουσιάζουν οι διάλογοι της σειράς, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από υψηλή πυκνότητα και σαφείς ιδιολέκτους (επαγγελματικό ιδίωμα της Ράνιας, ποιητικός/καλλιτεχνικός λόγος της Λίλας, λόγιος/αμήχανο ύφος του Αρθούρου, λαϊκός/ωμός λόγος του Νώντα), που επιτρέπουν τη μικροανάλυση φωνής, του ύφους και των κοινωνιολεκτικών δεικτών.

Επιπλέον η σειρά αξιοποιεί συστηματικά αφηγηματικές τεχνικές, όπως το voice-over (εσωτερικός μονόλογος), σπάσιμο τέταρτου τοίχου και μετααφήγηση («Θεωρίες της Ράνιας»), οι οποίες καθιστούν ορατή τη σχέση οπτικοακουστικού και λογοτεχνικού λόγου και επιτρέπουν τη μελέτη εστίασης και οπτικής γωνίας.

Η σειρά S1ngles ακολουθεί καθαρή δραματουργική αρχιτεκτονική (τρίπρακτη ή πολυπρακτική δομή με teaser/tag) που διευκολύνει τη χαρτογράφηση των τόξων, των κρίσιμων στιγμών και των σημείων καμπής σε επίπεδο επεισοδίου.

Η θεματική ποικιλία της σειράς που περιλαμβάνει ζητήματα σύγχρονου κοινωνικού ενδιαφέροντος (στερεότυπα, σχέσεις, μοναξιά, HIV/AIDS κ.ά.), η οποία τροφοδοτεί ανάλυση κινήτρων, αναγκών (want/need) και σύγκρουσης (εσωτερικής-εξωτερικής) (Βακάλη, 2019).

Η πλούσια σημειωτική του σκηνικού χώρου και της ενδυμασίας επιτρέπει τη σύνδεση υλικών λεπτομερειών (χώρος, αντικείμενα, ρούχα) με την ταυτότητα και τη μεταβολή των ηρώων.

Επιπλέον η μορφολογική καταλληλότητά της για διδακτική αξιοποίηση, έγκειται στο γεγονός ότι προσφέρει «καθαρές» σκηνές για αναδόμηση διαλόγου, ασκήσεις ιδιολέκτου, μεταγραφή εσωτερικού λόγου σε οπτική δράση και μικρο-σενάρια (“show, don’t tell”). Το

ελληνικό γλωσσικό και πολιτισμικό πλαίσιο οικείο στους μαθητές και τις μαθήτριες, διευκολύνει την πρόσληψη του χιούμορ, των υπονοουμένων και των πολιτισμικών κωδίκων.

Με αυτά τα χαρακτηριστικά, η σειρά *Singles* λειτουργεί ως ένα πραγματικό «εργαστήριο χαρακτήρων»: συνδυάζει αναγνωρίσιμους τύπους με ψυχολογικό βάθος, προσφέρει σαφή αφηγηματικά εργαλεία για ανάλυση (δομή, εστίαση, διάλογος, σύγκρουση) και ανοίγει δρόμους για δημιουργική γραφή και διδακτική αξιοποίηση, υπηρετώντας ταυτόχρονα τη θεωρητική και την εφαρμοσμένη στόχευση της παρούσας εργασίας (Φειδάς, 2024).

6.2. Οι Χαρακτήρες στους *Singles*

Η σειρά *Singles* οργανώνεται γύρω από έναν σταθερό πυρήνα χαρακτήρων που συγκροτούν μια φιλική κοινότητα νέων ενηλίκων στην Αθήνα. Κεντρικές μορφές αποτελούν η Ράνια, η Λίλα, η Μάρω και ο Αρθούρος στην πρώτη σεζόν, ενώ στους επόμενους κύκλους το αφηγηματικό σύστημα εμπλουτίζεται με χαρακτήρες όπως ο Μπίλης, ο Φώτης και η Κατερίνα. Κάθε πρόσωπο ενσαρκώνει έναν διακριτό αξιακό και ψυχολογικό άξονα, με τις μεταξύ τους σχέσεις να λειτουργούν ως μηχανισμός δραματουργικής έντασης και εξέλιξης. Η δραματουργική λειτουργία των χαρακτήρων οργανώνεται γύρω από διαδοχικές αξιακές μετατοπίσεις, οι οποίες, αν και δεν οδηγούν πάντοτε σε ριζική μεταμόρφωση, συγκροτούν ένα συνεκτικό τόξο εξέλιξης ανά σεζόν.

Η Ράνια, στην πρώτη σεζόν, συγκροτείται ως μορφή αυτάρκειας και κυνικής ανεξαρτησίας, η οποία προτάσσει την επαγγελματική καταξίωση και αποστασιοποιείται από τις συναισθηματικές δεσμεύσεις. Η σχέση της με τον Λουκά λειτουργεί ως ρωγμή σε αυτή την αυτοεικόνα, αποκαλύπτοντας μια ευάλωτη και διχασμένη εσωτερικότητα. Στη δεύτερη σεζόν, η μητρότητα αναδιατάσσει ριζικά τις προτεραιότητές της, εγκαινιάζοντας μια σύγκρουση ανάμεσα στη δημόσια ταυτότητα της επαγγελματία και στην ιδιωτική εμπειρία της μητέρας. Στον τρίτο κύκλο, η Ράνια εμφανίζεται περισσότερο ώριμη και ανθεκτική, διαπραγματευόμενη τις έμφυλες ανισότητες στον χώρο εργασίας και επαναπροσδιορίζοντας την έννοια της επιτυχίας μέσα από τη συναισθηματική πληρότητα.

Η Λίλα, αντίθετα, εισάγεται ως αυθόρμητη και εξωστρεφής μορφή, φορέας ενέργειας και συνοχής της παρέας. Πίσω από την ελαφρότητα και τον ερωτικό της πειραματισμό υποβόσκει η ανάγκη αναγνώρισης και αποδοχής. Στη δεύτερη σεζόν, ο ρόλος της ενισχύεται μέσα από τη φροντίδα και τη στήριξη προς τη Ράνια, αλλά ταυτόχρονα συγκρούεται με κοινωνικά στερεότυπα που εργαλειοποιούν την προσωπική της ζωή. Η ρήξη με τη Ράνια καθίσταται κομβικό σημείο αυτογνωσίας. Στην τρίτη σεζόν, η Λίλα μετατοπίζεται από την αφελή ανεμελιά προς μια συνειδητότερη αναζήτηση προσωπικής ολοκλήρωσης και δημιουργικής αυτοέκφρασης.

Ο Μπίλης και ο Φώτης ενσαρκώνουν δύο διαφορετικές εκδοχές ανδρικής ευαλωτότητας. Ο Μπίλης, ιδιαίτερα από τη δεύτερη σεζόν και έπειτα, διαμορφώνεται ως χαρακτήρας σε υπαρξιακή αναζήτηση, παγιδευμένος ανάμεσα στην ανάγκη αλλαγής και στη δύναμη της συνήθειας. Η μετάβασή του από παθητικός παρατηρητής σε ενεργό δρώντα σηματοδοτεί μια σημαντική αξιακή μετατόπιση, η οποία στον τρίτο κύκλο αποκτά βαθύτερη ψυχολογική διάσταση. Ο Φώτης, αντίστοιχα, ξεκινά ως καλοπροαίρετος και ρομαντικός αλλά αφελής χαρακτήρας, ο οποίος δυσκολεύεται να θέσει όρια. Η πορεία του, ιδίως στη δεύτερη και τρίτη σεζόν, εστιάζει στην ισορροπία ανάμεσα στην καλοσύνη και στον αυτοσεβασμό, καθώς και στη σύνδεση προσωπικής ολοκλήρωσης και οικογενειακής σταθερότητας.

Η Κατερίνα παρουσιάζεται ως φιγούρα διχασμένη ανάμεσα στην επαγγελματική φιλοδοξία και στη συναισθηματική ανασφάλεια. Στη δεύτερη σεζόν εγκλωβίζεται σε

επαναλαμβανόμενα μοτίβα ερωτικής αμφιθυμίας, ενώ στους επόμενους κύκλους επιχειρεί να αναλάβει μεγαλύτερη ευθύνη για τις επιλογές της, χωρίς ωστόσο να απαλλάσσεται πλήρως από τις αντιφάσεις της. Παράλληλα, δευτερεύοντες χαρακτήρες, όπως η Μάρω και ο Αρθούρος, λειτουργούν ως αντιστικτικοί πόλοι: από τη ρομαντική εξάρτηση προς τη σταδιακή αυτονομία και από τη ντροπαλή εσωστρέφεια προς την ενδυνάμωση.

Συνολικά, η σειρά δεν υιοθετεί ένα αυστηρά μεταμορφωτικό μοντέλο τύπου «ταξιδιού του ήρωα», αλλά βασίζεται σε επαναλαμβανόμενες μικρο-μεταβολές που αποκαλύπτουν τις ρωγμές, τις αντιφάσεις και τις εσωτερικές συγκρούσεις των προσώπων. Η εξέλιξη των χαρακτήρων συντελείται περισσότερο ως αναδιαπραγμάτευση ταυτότητας παρά ως ριζική ανατροπή της. Αυτή η επιλογή καθιστά τη σειρά γόνιμο πεδίο διδακτικής αξιοποίησης, καθώς επιτρέπει την ανάλυση τόσο των στατικών όσο και των δυναμικών στοιχείων της αφηγηματικής συγκρότησης του χαρακτήρα.

7. Πρόταση Διδακτικού μοντέλου: από τη Σεναριακή Θεωρία στη Διδακτική Πράξη

Η ανάλυση της τηλεοπτικής σειράς *Singles* ανέδειξε τη στενή και λειτουργική σχέση ανάμεσα στη δραματουργική δομή και στη συγκρότηση του χαρακτήρα. Όπως επισημαίνει ο Field (2005: 18-19), ο χαρακτήρας αποκαλύπτεται μέσα από τη σύγκρουση και τις αποφάσεις του στο πλαίσιο της τρίπρακτης δομής, ενώ τα κρίσιμα σημεία καμπής (*plot points*) λειτουργούν ως στιγμές μετατόπισης της δράσης και επαναπροσδιορισμού της πορείας του ήρωα (Field, 2005: 235).

Παράλληλα, ο McKee προσεγγίζει το σενάριο ως «αρχιτεκτονική συναισθημάτων» (McKee, 2023: 54–60), τονίζοντας ότι κάθε σκηνή οργανώνεται γύρω από μια αξιακή μεταβολή που κινεί τη δραματουργική εξέλιξη. Αντίστοιχα, ο Truby (2008: 30-32), αναδεικνύει τη διάκριση ανάμεσα στην επιθυμία του ήρωα και τη βαθύτερη εσωτερική του ανάγκη, ενώ η Seger (1990: 28) τονίζει τη λειτουργία του σεναρίου ως «ζωντανού εγγράφου» που μεταφράζει εσωτερικές ψυχικές καταστάσεις σε ορατή δράση.

Με βάση τις παραπάνω θεωρητικές προσεγγίσεις προτείνεται ένα τετραφασικό διδακτικό μοντέλο ανάλυσης και δημιουργικής επεξεργασίας χαρακτήρων, το οποίο συνδέει τη σεναριακή θεωρία με τη διδακτική πράξη και στοχεύει στη συστηματική καλλιέργεια της κατανόησης και της δημιουργίας χαρακτήρων μέσα από την οπτικοακουστική αφήγηση.

7.1. Παρατήρηση

Η πρώτη φάση του μοντέλου θεμελιώνεται στην αρχή “show, don’t tell”, σύμφωνα με την οποία ο χαρακτήρας αποκαλύπτεται μέσα από πράξεις και αντιδράσεις και όχι μέσω δηλωτικών περιγραφών (Field, 2005: 15). Στην οπτικοακουστική αφήγηση, η εσωτερική κατάσταση μεταφράζεται σε ρυθμό, βλέμμα, παύση, ένταση λόγου και σκηνοθετική πλαισίωση (Seger, 1990: 28). Η παρατήρηση, επομένως, δεν αφορά μόνο το περιεχόμενο των διαλόγων, αλλά την αποκωδικοποίηση των υποδηλώσεων.

Στους *Singles*, η φάση αυτή μπορεί να οργανωθεί γύρω από κατηγορίες επαναλαμβανόμενων στιγμών, όπως οι «στιγμές ειρωνικής αυτάρκειας», οι «στιγμές κοινωνικής αμηχανίας», οι «στιγμές φιλικής εξομολόγησης» και οι «μετα-αφηγηματικές παρεμβάσεις». Σε κάθε μία από αυτές, ο χαρακτήρας δεν αυτοπροσδιορίζεται ρητά· συγκροτείται μέσα από μικρές αποκλίσεις στη συμπεριφορά και από τη διαχείριση του λόγου. Οι μαθητές/τριες καλούνται να αναγνωρίσουν πώς μια ειρωνική φράση μπορεί να υποδηλώνει ευαλωτότητα ή πώς μια παύση σε οικείο περιβάλλον λειτουργεί ως ένδειξη εσωτερικής σύγκρουσης.

Μέσα από αυτή τη συστηματική παρατήρηση, καθίσταται σαφές ότι ο χαρακτήρας αποτελεί δυναμική συνάρτηση δράσης και αντίδρασης και όχι στατικό σύνολο χαρακτηρισμών. Η επιτυχία της φάσης διαπιστώνεται, όταν οι μαθητές μπορούν να τεκμηριώσουν την ερμηνεία τους εντοπίζοντας τις υποδηλωτικές ενδείξεις που μετατρέπουν το εσωτερικό σε ορατό, επιβεβαιώνοντας τη λειτουργική σχέση χαρακτήρα και πράξης (Seger, 1990; Field, 2005).

7.2. Ανάλυση

Στη δεύτερη φάση, η παρατήρηση οργανώνεται σε συστηματική δραματουργική ανάλυση. Η σειρά προσεγγίζεται ως δομημένο σύστημα που ακολουθεί τρίπρακτη διάρθρωση (Field, 2005: 18–25), ακόμη και όταν πρόκειται για αυτοτελή επεισόδια. Η ανάλυση δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένη πλοκή, αλλά επικεντρώνεται σε κατηγορίες αφηγηματικών κινήσεων που επαναλαμβάνονται στη σειρά: «θέση θεματικού άξονα», «κλιμάκωση παρεξήγησης», «αποκάλυψη εσωτερικής ανάγκης», «συναισθηματική εκτόνωση».

Οι μαθητές/τριες καλούνται να εντοπίσουν πώς μια αρχική συναισθηματική ή διαπροσωπική ένταση διαταράσσει την ισορροπία, πώς οι συγκρούσεις πολλαπλασιάζονται σε παράλληλες αφηγηματικές γραμμές και πώς τελικά αποκαθίσταται η ισορροπία χωρίς ριζική μεταμόρφωση. Στο πλαίσιο αυτό εισάγεται η έννοια της αξιακής μεταβολής (McKee, 2023: 52), όχι ως μεμονωμένο γεγονός αλλά ως μικρο-δομική μετατόπιση που χαρακτηρίζει τις σκηνές της σειράς. Οι στιγμές «ρωγμής της αυτάρκειας», «κλονισμού της αυτοεικόνας» ή «παροδικής συναισθηματικής απογύμνωσης» λειτουργούν ως δείκτες αυτής της μεταβολής.

Η ανάλυση οδηγεί στην κατανόηση της στατικότητας των χαρακτήρων ως μορφολογικής επιλογής της τηλεοπτικής κωμωδίας με αυτοτελή επεισόδια. Σε αντίθεση με το μεταμορφωτικό μοντέλο του «ταξιδιού του ήρωα» (Vogler, 2007; Campbell, 2014), όπου η σύγκρουση οδηγεί σε μη αναστρέψιμη αλλαγή, στους *Singles* η μεταβολή λειτουργεί σε επίπεδο στιγμής και όχι σε επίπεδο ταυτότητας. Η επιτυχία της φάσης τεκμηριώνεται όταν οι μαθητές/τριες μπορούν να διακρίνουν ανάμεσα σε στιγμιαία αξιακή μετατόπιση και εξελικτικό τόξο χαρακτήρα, κατανοώντας τη σχέση μορφής και είδους.

7.3. Μετασηματισμός

Στην τρίτη φάση, οι μαθητές/τριες καλούνται να παρέμβουν δημιουργικά στο σύστημα των επαναλαμβανόμενων μοτίβων της σειράς. Αντί να μεταβάλλουν απλώς ένα γεγονός, επανασχεδιάζουν κατηγορίες στιγμών: τι θα συνέβαινε αν μια «στιγμή ειρωνικής άμυνας» εξελισσόταν σε ριζική παραδοχή ευαλωτότητας; Τι θα άλλαζε αν μια «σκηνή παρεξήγησης» οδηγούσε σε μη αναστρέψιμη ρήξη;

Η διαδικασία αυτή καθιστά βιωματικά αντιληπτή την έννοια της «νέας ισορροπίας» (Truby, 2008: 32), καθώς οι μαθητές/τριες καλούνται να δημιουργήσουν όχι απλώς εκτόνωση, αλλά ουσιαστική μετατόπιση της ταυτότητας. Ο μετασηματισμός των κατηγοριών στιγμών αποκαλύπτει τη διαφορά ανάμεσα στη δομική επαναληπτικότητα της τηλεοπτικής κωμωδίας και στο εξελικτικό αφηγηματικό τόξο άλλων ειδών (Vogler, 2007; Campbell, 2014). Η φάση ολοκληρώνεται επιτυχώς όταν η νέα εκδοχή παρουσιάζει συνεκτική δραματουργική λογική και σαφή μεταβολή αξίας.

7.4. Δημιουργία

Η τέταρτη φάση μετατρέπει τη θεωρητική κατανόηση σε δημιουργική παραγωγή. Οι μαθητές/τριες αξιοποιούν μορφολογικά χαρακτηριστικά της σειράς, όπως οι «μετα-αφηγηματικές παρεμβάσεις», οι «εσωτερικοί σχολιασμοί» και οι «κυκλικές δομές

επεισοδίου», για να παράγουν νέο αφηγηματικό υλικό. Η δημιουργία δεν αφορά απλή μίμηση ύφους, αλλά συνειδητή διαχείριση σύγκρουσης και αξιακής μεταβολής.

Οι μαθητές/τριες μπορούν να επανασχεδιάσουν μια κατηγορία στιγμής -για παράδειγμα, μια «θεωρία» που μετατρέπεται από κωμικό σχόλιο σε εργαλείο αυτογνωσίας- ή να δημιουργήσουν σκηνή που διατηρεί τη μορφολογική ταυτότητα της σειράς αλλά μεταβάλλει τη λειτουργία της. Στο πλαίσιο αυτό επιβεβαιώνεται η θέση του Field (2005: 90–97) ότι η ουσιαστική δραματουργική επίλυση συνδέεται με τη μεταβολή της ψυχολογικής κατάστασης του ήρωα.

Η φάση θεωρείται επιτυχής όταν ο παραγόμενος λόγος εμφανίζει σαφή εσωτερική λογική, λειτουργική ένταξη στη δομή και διακριτή αξιακή μετατόπιση. Η δημιουργία καθίσταται έτσι εφαρμογή δραματουργικής σκέψης και όχι απλώς άσκηση φαντασίας.

8. Κλιμακωτή εφαρμογή του μοντέλου στις εκπαιδευτικές βαθμίδες

Η εφαρμογή του μοντέλου στις βαθμίδες εκπαίδευσης βασίζεται όχι σε μεμονωμένες σκηνές της σειράς *Singles*, αλλά σε επαναλαμβανόμενες κατηγορίες δραματουργικών στιγμών που συγκροτούν τη μορφολογική της ταυτότητα. Η σειρά χαρακτηρίζεται από σαφή επεισοδιακή δομή, εναλλαγή κωμικών και συναισθηματικών κορυφώσεων, επαναλαμβανόμενες σκηνές φιλικής συνεύρεσης, στιγμές ιδιωτικής εξομολόγησης και μετα-αφηγηματικές παρεμβάσεις (όπως οι «Θεωρίες της Ράνιας»). Αυτές οι κατηγορίες στιγμών μπορούν να αξιοποιηθούν κλιμακωτά, ανάλογα με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών.

8.1. Δημοτικό

Στο Δημοτικό, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται σε βασικές αφηγηματικές κατηγορίες, όπως οι «σκηνές παρεξήγησης», οι «σκηνές αμηχανίας» και οι «σκηνές συμφιλίωσης». Οι στιγμές αυτές είναι επαναλαμβανόμενες στη σειρά και δομούν την κωμική της λειτουργία. Οι μαθητές/τριες μπορούν να διερευνήσουν πώς μια παρεξήγηση μεταξύ φίλων οδηγεί σε προσωρινή ένταση και πώς η αποκάλυψη της πρόθεσης αποκαθιστά την ισορροπία. Μέσα από αυτή τη διαδικασία κατανοούν τη βασική σχέση πράξης και συνέπειας και αναγνωρίζουν ότι ο χαρακτήρας διαμορφώνεται μέσα από επιλογές.

Ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία έχουν οι σκηνές καθημερινής φιλικής συνάθροισης, όπου οι ήρωες συνομιλούν σε χαλαρό περιβάλλον. Σε αυτές, οι μαθητές/τριες μπορούν να εντοπίσουν πώς μικρές λεκτικές επιλογές ή αντιδράσεις παράγουν κωμικό αποτέλεσμα ή αποκαλύπτουν συναισθηματική ένταση. Η προσέγγιση αυτή ενισχύει τη βασική αφηγηματική κατανόηση χωρίς να απαιτεί σύνθετη δραματουργική ανάλυση.

8.2. Γυμνάσιο

Στο Γυμνάσιο, οι κατηγορίες στιγμών αναλύονται συστηματικότερα. Οι μαθητές/τριες εξετάζουν «σκηνές σύγκρουσης», «σκηνές αξιακής μεταβολής» και «σκηνές συναισθηματικής εκτόνωσης». Στους *Singles*, η σύγκρουση συχνά αναδύεται όχι από μεγάλα εξωτερικά γεγονότα, αλλά από λεπτές ψυχολογικές μετατοπίσεις: η ειρωνεία που μετατρέπεται σε ειλικρίνεια, η αυτάρκεια που διαρρηγνύεται από αμφιβολία, η αυτοπεποίθηση που κλονίζεται.

Η εστίαση στις στιγμές έντασης επιτρέπει στους μαθητές να κατανοήσουν την έννοια της αξιακής μεταβολής (McKee, 2023: 52) και να αναγνωρίσουν ότι ακόμη και σε μια κωμική αφήγηση κάθε σκηνή οργανώνεται γύρω από αλλαγή μιας κατάστασης. Παράλληλα, η επαναφορά στην αρχική ισορροπία καθιστά εμφανή τη στατικότητα των χαρακτήρων ως

δομική επιλογή. Έτσι, οι μαθητές/τριες αρχίζουν να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ στιγμιαίας μετατόπισης και ουσιαστικής μεταμόρφωσης.

8.3. Λύκειο

Στο Λύκειο, η ανάλυση μετατοπίζεται σε πιο σύνθετες κατηγορίες αφηγηματικών μοτίβων, όπως οι «μετα-αφηγηματικές παρεμβάσεις», οι «επαναλαμβανόμενες ταυτότητες χαρακτήρων» και οι «κυκλικές δομές επεισοδίου». Οι «Θεωρίες της Ράνιας», για παράδειγμα, μπορούν να μελετηθούν ως μηχανισμός σχολιασμού της δράσης και ως εργαλείο ελέγχου της οπτικής γωνίας. Η σειρά προσφέρει έτσι ένα πεδίο ανάλυσης της σχέσης ανάμεσα στον χαρακτήρα και στον αφηγηματικό έλεγχο.

Η σύγκριση της στατικής ταυτότητας των ηρώων με το μεταμορφωτικό μοντέλο του «ταξιδιού του ήρωα» (Vogler, 2007; Campbell, 2014) οδηγεί σε βαθύτερη κατανόηση της σχέσης είδους και δομής. Οι μαθητές/τριες αντιλαμβάνονται ότι η κωμική τηλεοπτική αφήγηση βασίζεται στην αναγνωρίσιμη επανάληψη, ενώ άλλες μορφές αφήγησης οργανώνονται γύρω από εξελικτικό τόξο. Η σύγκριση στατικών και δυναμικών μορφών χαρακτήρων ενισχύει τον κριτικό γραμματισμό και καθιστά σαφή τη λειτουργία της σύγκρουσης σε διαφορετικά αφηγηματικά συστήματα.

Σε όλες τις βαθμίδες, η πολυτροπική φύση της σειράς -ο συνδυασμός εικόνας, λόγου, μουσικής, παύσης και ερμηνείας- καθιστά ορατές τις εσωτερικές διεργασίες των χαρακτήρων (Seger, 1990: 28) και ενισχύει τη μαθησιακή εμπλοκή. Η συστηματική σύνδεση ανάλυσης και δημιουργικής παραγωγής μετατρέπει τη θεωρητική γνώση σε βιωματική εμπειρία, καθώς οι μαθητές/τριες καλούνται να επεξεργαστούν και να μετασχηματίσουν τις ίδιες κατηγορίες στιγμών, παράγοντας νέες σκηνές με συνεκτική δραματουργική λογική (Καλογεροπούλου, 2006: 30–32).

9. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση του προτεινόμενου διδακτικού μοντέλου δεν περιορίζεται σε έλεγχο γνωστικής κατανόησης, αλλά οργανώνεται ως διαμορφωτική και πολυεπίπεδη διαδικασία. Στο γνωστικό επίπεδο, εξετάζεται η ικανότητα των μαθητών/τριών να αναγνωρίζουν βασικά δραματουργικά στοιχεία (σύγκρουση, αξιακή μετατόπιση, δομή σκηνής). Στο ερμηνευτικό επίπεδο, αξιολογείται η τεκμηριωμένη ανάγνωση των χαρακτήρων και η σύνδεση θεωρητικών εργαλείων με συγκεκριμένες σκηνές. Στο δημιουργικό επίπεδο, κριτήριο αποτελεί η συνοχή, η εσωτερική λογική και η αξιακή συνέπεια των παραγόμενων κειμένων.

Παράλληλα, η διαδικασία περιλαμβάνει αναστοχαστική αυτοαξιολόγηση και ομότιμη ανατροφοδότηση, ενισχύοντας τη μεταγνωστική επίγνωση και τη συνειδητή μεταφορά της θεωρητικής γνώσης σε δημιουργική πράξη. Η επιτυχία του μοντέλου δεν ταυτίζεται με την παραγωγή «ορθών» απαντήσεων, αλλά με την ανάπτυξη αφηγηματικής σκέψης και κριτικής αυτονομίας.

10. Συμπεράσματα

Η παρούσα μελέτη ανέδειξε τη δημιουργική και παιδαγωγική διάσταση της Λογοτεχνίας και της Δημιουργικής Γραφής μέσα από τη διδασκαλία των χαρακτήρων, με μελέτη περίπτωσης την τηλεοπτική σειρά *Singles*. Μέσα από τη σύνδεση θεωρίας και πράξης, διερευνήθηκε ο τρόπος με τον οποίο η τηλεοπτική αφήγηση, ως πολυτροπική μορφή λόγου, μπορεί να αξιοποιηθεί παιδαγωγικά στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια της φαντασίας, της συναισθηματικής έκφρασης και της κριτικής σκέψης των μαθητών και μαθητριών.

Η ανάλυση της θεωρίας των χαρακτήρων ανέδειξε ότι ο χαρακτήρας αποτελεί τον πυρήνα της αφήγησης και βασικό παράγοντα διαμόρφωσης της πλοκής. Μέσα από τις επιλογές, τις συγκρούσεις και τις σχέσεις του, αποκαλύπτονται οι αξίες, τα κίνητρα και οι ψυχολογικές του διαστάσεις. Η μελέτη των τύπων χαρακτήρων συμβάλλει στην ουσιαστική κατανόηση της εξέλιξης και των σχέσεων των προσώπων, προσδίδοντας βάθος και συνοχή στην αφήγηση. Παράλληλα, η διάκριση δυναμικών και στατικών, σφαιρικών και επίπεδων μορφών φωτίζει τον βαθμό ρεαλισμού και πολυπλοκότητας των ηρώων.

Η ανάλυση της σειράς *Singles* επιβεβαίωσε στην πράξη τη δυναμική των παραπάνω θεωρητικών προσεγγίσεων. Οι χαρακτήρες λειτουργούν ως φορείς κοινωνικού σχολιασμού και ψυχολογικής αναπαράστασης, συνδέοντας τη μυθοπλασία με την πραγματική ζωή.

Η διδακτική πρόταση που σχεδιάστηκε, βασισμένη στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας Λυκείου (ΑΠΣΛΛ 2021), προτείνει μια πολυτροπική, βιωματική και συνεργατική προσέγγιση του μαθήματος, στην οποία οι μαθητές και οι μαθήτριες αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο ως δημιουργοί και όχι ως παθητικοί αναγνώστες.

Οι δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν προωθούν τη συνεργατική μάθηση και τη δημιουργική γραφή μέσα από βιωματικές πρακτικές, όπως η συγγραφή διαλόγων, επιστολών, εσωτερικών μονολόγων, η ανασύνθεση σκηνών, η δραματοποίηση και ο αναστοχασμός πάνω στους χαρακτήρες. Οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να πειραματιστούν με τη γλώσσα, να εκφράσουν προσωπικά βιώματα και να διαμορφώσουν νέες αφηγηματικές προοπτικές, συνδέοντας τη λογοτεχνική εμπειρία με τη δική τους καθημερινότητα.

Συνολικά, η αξιοποίηση της τηλεοπτικής αφήγησης στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας αναδεικνύεται ως ένα γόνιμο παιδαγωγικό εργαλείο που ενισχύει τη συμμετοχή, τον αναστοχασμό και τη δημιουργική έκφραση, μετατρέποντας το μάθημα σε έναν ζωντανό χώρο πολιτισμικού διαλόγου και προσωπικής μάθησης.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Campbell, J. (2014). *The Hero's Journey*. New World Library.
- Field, S. (1986). *Το σενάριο. Η τέχνη και η τεχνική. (Οι βάσεις της σεναριογραφίας)* (Μτφ. Π. Πολυκάρπου) Αθήνα: Κάλβος (1979).
- Field, S. (2005). *Screenplay: the foundations of screenwriting*. New York: Delta Trade Paperback.
- Kallas-Kalogeropoulos, X. (2006). *Σενάριο. Η τέχνη της επινόησης & της αφήγησης στον κινηματογράφο [66 ασκήσεις και 1 μέθοδος]*. Αθήνα: Νεφέλη.
- McKee, R. (2023). *Το σενάριο. Ουσία, δομή, ύφος και βασικές αρχές* (Επιμ. Ε. Στεφανή, Μτφ. Α. Καλοκύρης). Αθήνα: Πατάκης.
- Seeger, L. (1990). *Creating unforgettable characters. A practical guide to character development in: films, Tv series, advertisements, novels & short stories*. Macmillan Publishers.
- Truby, J. (2008). *The anatomy of story: 22 steps to becoming a master storyteller*. London: Faber and Faber.
- Vogler, C. (2007). *The Writer's Journey. Mythic structure for writers (3rd ed)*. Studio City. CA: Michael Wiese Productions.
- Αριστοτέλης (335π.Χ.). *Ποιητική* (Μτφ. Στ. Δρομάζος/2004). Αθήνα: Κέδρος.
- Βακάλη, Α. Π. (2019). Οι αφηγηματικές τεχνικές στην τηλεοπτική σειρά *Singles*. Στο Τ. Η. Κωτόπουλος & Α. Π. Βακάλη (Επιμ.), *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Δημιουργική Γραφή. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. 20-09-2019*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, 231-254.

- Βακάλη, Α. (2020-2021). *Εργαστήριο Πεζού Λόγου II* (Πανεπιστημιακές σημειώσεις μαθήματος). ΔΠΜΣ Δημιουργική Γραφή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα.
- Γεωργιάδου, Α. (2025). *Διδάσκοντας χαρακτήρες μέσα από τηλεοπτική σειρά: η περίπτωση των S1ngles*. (Αδημοσίευτη Διπλωματική Διατριβή). Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ). (2021). *Προγράμματα Σπουδών Λογοτεχνίας Γενικού Λυκείου*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- Σκοπετέας, Ι. (2015). *Η δημιουργία της μυθοπλαστικής αφήγησης και τα είδη των κινηματογραφικών ταινιών*. Αθήνα: Κάλλιπος. Ανακτήθηκε από https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/5729/1/0_0_master_document.pdf
- Φειδάς, Γ. (2004- 2007) *Σενάριο S1ngles*.
- Φειδάς, Γ. (2024) *Ανέκδοτες σημειώσεις μαθήματος Σεναρίου*. ΔΠΜΣ Δημιουργική Γραφή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα.

